Súd:	Krajský súd Trenčín
Spisová značka:	17Co/1228/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu:	3810219108
Dátum vydania rozhodnutia:	14. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI:	ECLI:SK:KSTN:2016:3810219108.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu: G. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom G., G. XXX/XX, zast. Mgr. Ivicou Šišolákovou, advokátkou so sídlom v Galante, Nová Doba 920/5 proti žalovanému: SR-N. G. SR, E. 2, J., o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 24.8.2015, č.k. 5C/206/2010-102 v znení opravného uznesenia zo dňa 22.9.2015, č.k. 5C/206/2010-103, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, čo do priznanej náhrady škody 569,45 eur s príslušenstvom potvrdzuje.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, čo do priznanej nemajetkovej ujmy 3.000 eur mení tak, že žalobu v tejto časti zamieta.

III. Žalovaný má nárok na náhradu trov prvostupňového konania v rozsahu 100 %.

IV. Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 68 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom v znení opravného uznesenia (v poradí druhým) uložil súd prvej inštancie žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.569,45 eur (569,45 eur titulom náhrady škody a 3000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy) spolu s 9% ročným úrokom z omeškania zo sumy 569,45 eur od 18.2.2011 do zaplatenia, vo zvyšku návrh zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Rozhodol tak po čiastočnom späťvzatí o žalobe, ktorou sa žalobca podľa Zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v konečnom návrhu domáhal zaplatenia náhrady skutočnej škody, ktorá predstavovala 510,10 eur ako odmena advokáta, 11,80 eur ako cestovné náklady, 26,55 eur ako náklady spojené s vyhotovením fotokópií z trestného spisu (priznaná časť škody) a 43,55 eur ako cestovné náklady (zamietnutá časť škody), a ktorou žalobou sa súčasne žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy 20.000 eur. K dôvodom napadnutého rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný je zodpovedný za škodu spôsobenú žalobcovi pri výkone verejnej moci, a to nezákonným rozhodnutím, za ktoré je potrebné považovať uznesenie o vznesení obvinenia, pretože žalobca bol v konaní sp.zn. 3T/31/2005 oslobodený spod obžaloby v celom rozsahu z dôvodu, že skutok nie je trestným činom. Z toho vyplýva, že navrhovateľ trestný čin nespáchal a trestné stíhanie voči nemu nemalo byť vedené. Keďže navrhovateľ trestne stíhaný bol, mohla mu v súvislosti s tým vzniknúť škoda (skutočná škoda, prípadne nemajetková ujma).

2. K uvedeným nárokom mal súd prvej inštancie za preukázané, že v rámci trestného konania vznikli navrhovateľovi náklady v súvislosti s trestným konaním vedeným voči žalobcovi, pozostávajúce z 510,10 eur ako odmena advokáta, 11,80 eur ako cestovné náklady, 26,55 eur ako náklady spojené s vyhotovením fotokópií z trestného spisu). Ide teda o skutočne vzniknutú škodu, ktorá navrhovateľovi vznikla v súvislosti s nezákonným rozhodnutím v konaní vedenom pred tunajším súdom pod sp.zn. 3T/31/2005. Čo sa týka zamietnutej sumy náhrady škody 43,55 eur za cestovné náklady, im zodpovedajúce cesty žalobca v konaní nepreukázal.

3. Ohľadom nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca odôvodňoval tým, že v dôsledku trestného stíhania utrpel závažnú ujmu v oblasti rodinného, spoločenského a pracovného života prijal súd prvej inštancie závery, že žalobca pred začatím trestného stíhania pôsobil ako príslušník OR PZ v Prievidzi v pozícii zástupcu riaditeľa OR PZ, v čase začatia trestného konania už v policajnom zbore nepôsobil. Z výpovedí žalobcu, ako aj svedkov C. J. a G. J. ml. mal súd prvej inšt. za preukázané, že v čase trestného stíhania voči navrhovateľovi vystupovala najmä jedna suseda s tým, že ho označovala za zlodeja; narážky podobného typu sa vyskytovali aj u iných susedov, ale nie tak verejne; a tiež v radoch polície. Vo vchode žalobca nachádzal nalepené papiere s čiernou rukou, pociťoval ochladnutie vzťahov jeho priateľov a známych s ním. Z miesta bydliska sa nakoniec navrhovateľ odsťahoval. V konaní vyplynulo, že vzťah žalobcu s najbližšou rodinou, t.j. manželkou a synom sa v dôsledku jeho trestného stíhania nenarušil. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch prihliadol k osobe žalobcu, na jeho predchádzajúce postavenie ako príslušníka policajného zboru, v súvislosti s čím predstavovalo trestné stíhanie podstatný zásah do jeho života, malo dopad na vnímanie jeho osoby okolím. Zároveň však s odkazom na záväznosť názoru odvolacieho súdu vyjadreného v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí považoval za potrebné prihliadnuť k tomu, že spoločnosť musí vnímať potrebu realizácie trestného stíhania v každom prípade kde sa to javí dôvodné, aj keď k odsúdeniu napokon nedôjde. Súd prvej inštancie tiež zohľadnil existenciu zásady prezumpcie neviny, ktorá významne obmedzuje negatívny dopad samotného trestného stíhania na povesť a vnímanie stíhanej osoby jej okolím. Ak je napriek tomu obvinený vnímaný okolím negatívne len pre prebiehajúce trestné stíhanie, je to významnou mierou preto, že v spoločnosti nie je prezumpcia neviny dostatočne vžitá. Pri náležitom vnímaní prezumpcie neviny by samotné trestné stíhanie významnú ujmu na nemajetkových právach predstavovať nemalo, a to najmä nie na povesti obvineného. Vychádzajúc z uvedeného dospel k záveru, že primeranou náhradou za nemajetkovú ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je v danom prípade suma 3.000,- eur.

4. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s ust. § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a konštatoval, že obe strany mali v konaní úspech len čiastočný, a preto súd rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

5. Proti vyhovujúcej časti rozsudku podal odvolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. V prvom rade nepovažoval za správny záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti za žalované nároky na strane Generálnej prokuratúry SR, keďže na jej strane by bola v zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. b) bod 1 Zák. č. 514/2003 Z.z. daná zodpovednosť za škodu a nemajetkovú ujmu len v prípade, ak by bola prokurátorom zamietnutá sťažnosť proti uzneseniu policajta a súčasne následne podaná obžaloba. V danom prípade však prokurátor v prípravnom konaní rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia nepodal.
6. Žalovaný ďalej namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu ohľadom nemajetkovej ujmy, keď oprel zistenia v tomto smere len o subjektívne pocity žalobcu a jeho najbližšej rodiny. Skutočnosti, že o žalobcovi bolo rozširované, že je zlodej a je stíhaný, ochladnutie vzťahov zo strany príbuzných, hanlivé nápisy na adresu žalobcu a odsťahovanie sa na chatu nemajú podľa žalovaného podklad vo vykonaných dôkazoch.

7. Napokon žalovaný namietal, že orgány činné v trestnom konaní nemôžu nijako ovplyvniť nedostatočné vnímanie prezumpcie neviny v spoločnosti, a preto nemôžu niesť zodpovednosť za negatívne vnímanie takej osoby, voči ktorej je len vznesené obvinenie a nebola právoplatne odsúdená.

8. Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

9. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP v spojení s § 470 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej

inštancie je potrebné v časti nemajetkovej ujmy zmeniť podľa § 388 CSP a v časti skutočnej škody potvrdiť podľa § 387 CSP.

10. Ohľadom všeobecnej otázky zodpovednosti žalovaného za uplatnené nároky, nebolo odvolanie podané dôvodne. Ako vyplýva z ust. § 3 ods. 1 Zák. č. 514/2003 Z.z. zodpovednosť za škodu a nemajetkovú ujmu pri výkone verejnej moci je konštruovaná ako zodpovednosť štátu. Do úvahy tak neprichádza riešenie otázky zodpovednosti medzi Ministerstvom vnútra a Generálnou prokuratúrou a záver v tomto smere ani súd prvej inštancie neprijal, keď je zrejmé, že v posudzovanom prípade vyhodnotil zodpovednosť za uplatnené nároky správne ako zodpovednosť štátu, teda žalovaného. Vystupovanie uvedených orgánov v konaní je významné len z hľadiska zastupovania v konaní, v ktorej otázke odvolací súd pochybenie nenachádza. Pretože v ďalšom obsahu odvolania žalovaný namietal iba závery ohľadom nemajetkovej ujmy, odvolací súd napadnuté rozhodnutie v otázke náhrady skutočnej škody potvrdil pre neopodstatnenosť odvolacieho dôvodu založeného na otázke pasívnej vecnej legitimácie. V otázke skutočnej škody pozostávajúcej z trov právneho zastúpenia v trestnom konaní možno doplniť, že pokiaľ trestné konanie nepovedie k odsúdeniu, bude v zásade možné konštatovať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo nezákonným rozhodnutím z hľadiska posudzovania zodpovednosti za škodu spôsobenú trestným konaním obvinenému. V zásade vždy tak vzniká povinnosť štátu nahradiť trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní, pokiaľ po vznesení obvinenia nedôjde k odsúdeniu obvineného. Štát tu totiž v záujme riadneho výkonu verejnej moci vyvolá opodstatnenosť právneho zastúpenia dotknutého subjektu, a preto nie je daný žiadny dôvod aby neznášal náklady takéhoto právneho zastúpenia, ak sa vo výsledku preukáže, že voči dotknutému subjektu nebol daný výkon verejnej moci potrebný. Vo svojej podstate sa jedná o elementárny princíp zodpovednosti za výsledok konania, ktorý preto, že nemá svoju úpravu priamo v trestnoprávnych procesných predpisoch (de lege ferenda vhodnú), je potrebné a de lege lata možné pretaviť do praktického života len prostredníctvom predpisov o zodpovednosti štátu za škodu pri výkone verejnej moci. Práve táto nepriliehavá forma potom vyvoláva rozpory pri hľadaní nezákonnosti v inak riadnom výkone verejnej moci a potrebu viac či menej zložitých argumentačných teórií. Principiálne však nemôžu ostať nenahradené opodstatnené náklady osôb, ktoré týmto osobám vzniknú v súvislosti s výkonom verejnej moci voči nim, ak nie je dosiahnutý výsledok, ku ktorému daný výkon verejnej moci inak vo výsledku smeruje.

11. Čo sa týka otázky nemajetkovej ujmy, tu je situácia práve opačná. Tak ako je na strane štátu povinnosť „náhrady trov“ trestného konania nekončiaceho odsúdením v zásade daná, tak je náhrada nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku vedenia trestného konania v zásade vylúčená. Čo znamená, že je možná iba výnimočne, tak ako to má na mysli ust. § 17 ods. 1 a 2 Zák. č. 514/2003 Z.z. V záujme fungovania spoločnosti je trestné stíhanie vedené v medziach zákona nevyhnutnou súčasťou výkonu verejných právomocí a od každého jednotlivca je dôvodné vyžadovať, aby sa mu v prípade odôvodnenej potreby podrobil. I keď je miera vnímania negatívneho dopadu trestného stíhania vecou vysoko individuálnou, tieto subjektívne rozdiely nezakladajú výnimočnosť odôvodňujúcu náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ako bolo uvedené, trestné stíhanie začaté a vedené v súlade so zákonom, a to i keď nevedie k odsúdeniu, je povinný strpieť každý. Nemožno preto v prípade, že neskončí odsúdením priznať nemajetkovú ujmu v peniazoch len pre rozdiel v subjektívnom prežívaní trestného stíhania. Ako uviedol odvolací súd už vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, mimoriadny význam má v tomto smere prezumpcia neviny a najmä jej náležité vnímanie. Významne obmedzuje negatívny dopad samotného trestného stíhania na povesť a vnímanie stíhanej osoby jej okolím. Ak je napriek tomu obvinený vnímaný okolím negatívne len pre prebiehajúce trestné stíhanie, je to významnou mierou chybou tohto okolia, ktorému nie je princíp prezumpcie neviny dostatočne vlastný. Uvedomenie si tejto skutočnosti je dôvodné vyžadovať od každého kto je podrobený trestnému stíhaniu a aj v prípade negatívnych prejavov okolia nie je možné im pre ich pomýlenosť pripisovať relevanciu. Obdobne mienil súd prvej inštancie vyjadriť aj názor prevzatý z predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, a časté nedostatočné vnímanie prezumpcie neviny spoločnosťou nemienil pripísať na ťarchu žalovaného, ako sa tento nesprávne domnieva v odvolaní.

12. Výnimočnosť prípadu odôvodňujúca priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch preto môže spočívať iba v okolnostiach trestného stíhania a nie v postojoch okolia ku stíhanému. Za ich neadekvátnosť skutočne štát pri výkone verejnej moci zodpovedať nemôže. V danom prípade žiadne mimoriadne okolnosti trestného stíhania zo záverov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie nevyplývajú. Zistenie neexistujúceho dodávateľa automobilových súčastí poškodených pri opakovaných obdobných poistných udalostiach predstavuje okolnosti, ktoré bolo objektívne potrebné prešetriť v

trestnom konaní a vytvoriť v ňom priestor aj na riadne právne posúdenie veci, ktoré nebolo zjavne triviálne, keď bolo s konečnou platnosťou vyriešené až pred odvolacím súdom. V prípade žalobcu preto neboli dané dôvody pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch a odvolací súd napadnuté rozhodnutie v tejto časti zmenil a žalobu zamietol.

13. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP. V prvoinštančnom konaní bola predmetom sporu celková suma 49.642,15 eur, v časti ktorej žalobca zavinil zastavenie konania a v prejednanom zvyšku bol úspešný v pomerne zanedbateľnej časti 569,45 eur, preto sa v prvoinštančnom konaní jednalo o plný úspech žalovaného a patrí mu tak 100 % náhrady trov konania. Predmetom odvolacieho konania bola však už bola suma 3.569,45 eur, z ktorej úspech žalobcu predstavuje potvrdená časť 569,45 eur (16 % z predmetu odvolacieho konania) a úspech žalovaného zmenená zamietnutá časť 3.000 eur (84 % z predmetu odvolacieho konania), v dôsledku čoho patrí úspešnejšiemu žalovanému 68 % náhrady trov odvolacieho konania.

14. Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať dovolanie za podmienok stanovených v ust. § 419 až § 425 CSP. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.